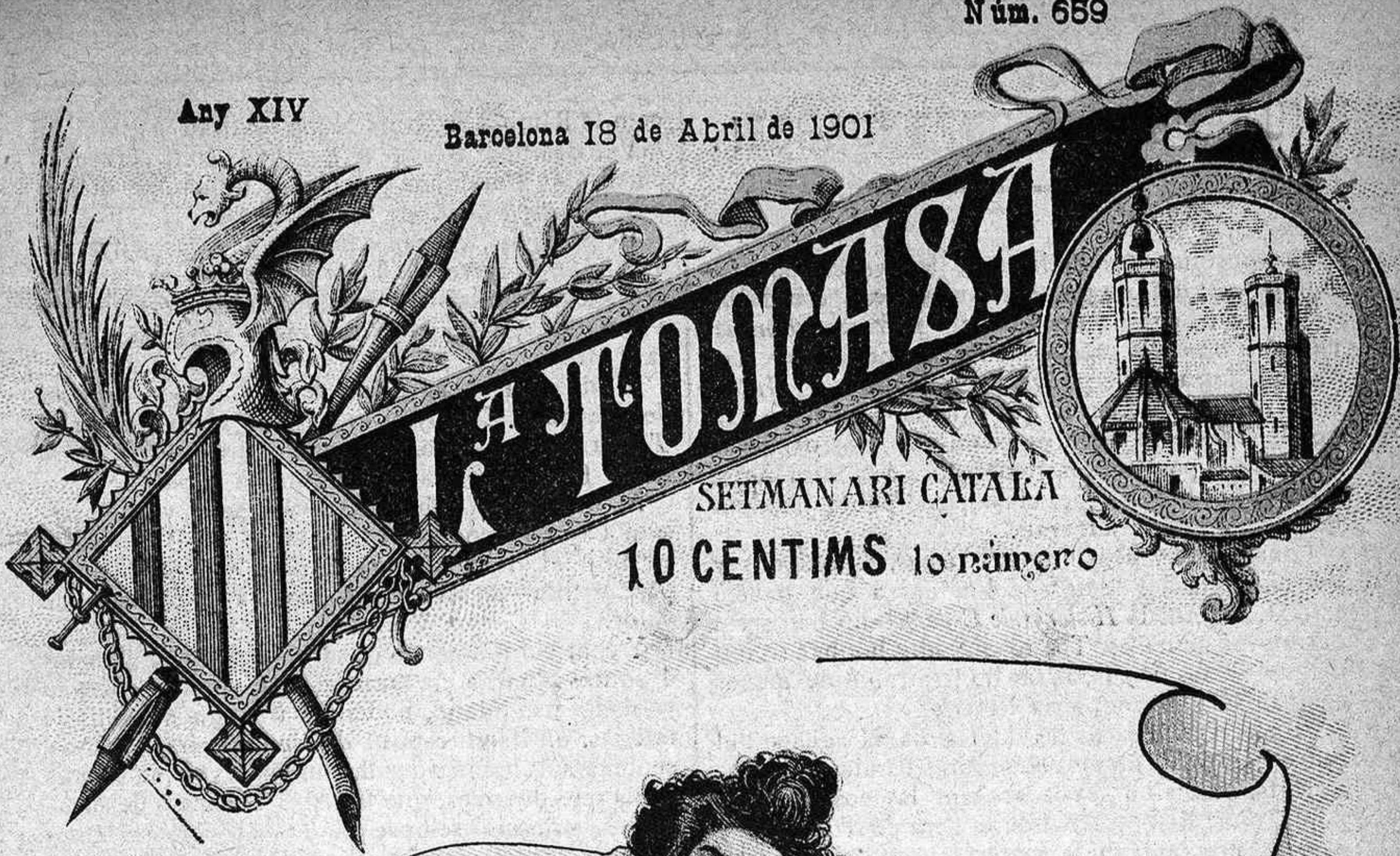

Any XIV

Barcelona 18 de Abril de 1901

—M' ha dit—Filla; pren asiento que jo desseguida vinch!— y esperantlo, m' impaciento, ab tantas ganas que tinch avuy.... d' esplicarli un cuéntol

Copiar fol. de A. Esplugas

CIUTADANS, A DEFENSARSE!

Consólinse las víctimas de las *trancas* policíacas; los que guardan en son cap esbadellat carinyosos recorts de 'ls xarrascos *benemérits*; las *traviatas* més ó menos auténticas qu' han tastat la forsa de 'ls punys de 'ls *Xanxas y Gutierrez*; y los obrers, en fi, qu' han vist—y tots no han pogut contar'ho després—com los mossos de la esquadra 's posavan los remingtons á la cara sense intimacions prévias, per afusellar al poble indefens que demanava pa y trevall...

Consólinse, y pensin que 'ls *traus*, esboranchs y demás fruyta del temps—del temps á que havèm arriuat, seguint la *Historia de España*—no han sigut del tot infructuosos. Tot lo qu' ells ho han rebut de més en sos fisichs, altres ho han rebut de menos campántse la ab complerta llibertat.

En efecte, dedicadas las tayfas de 'ls agents del ordre á reventar obrers, *vengadoras* baratas y manifestants; posats en feyna acanant las costellas del poble, no s' han recordat de la gent de l' *hampa* y aquesta, creixent ab la mateixa proporció que 'ls ratolins en las casas ahont no hi ha gat ni rateras, ha acabat per ferse duenya de la ciutat, per campar lliurement per sos respectes y per assaltar á la gent pacífica (y fins á la gent d' *armas tomar*) reunintse en cuadrillas numerosas.

¡Aquesta felicitat era la única que 'ns quedava per saborejar als ditxosos barcelonins!

Pagar los queviures més cars qu' en part alguna del mon; mantenir ab exagerats impostos municipals una legió de regidors y empleats; satisfér uns lloguers ruinosos y unas contribucions impossibles; sostenir set ó vuyt menas de maneras de defensors de l' ordre públich y de la seguritat personal, á saber: serenos, vigilants, municipals, mossos de la esquadra, civils y polissonts de tres castas; sufrir envenenaments ab los queviures, la mort en la via pública ab los tranvias eléctrichs, condals y *guillotinas* y un altre porció de perills, incomoditats y molestias. Donchs be; tot aixó podia estar compensat (quan ho estava) per la satisfacció de viure en un país ahont la seguritat personal y de la propietat, estaban perfecta ó imperfectament garantidas.

Pero ahora resulta que no hay cielo, com deya lo personatge de 'n Bartolomé. Ara resulta qu' á Barcelona no hi ha seguritat personal ni impersonal, ni de cap manera; ara resulta qu' aquí vivim de miracle, tenim la vida á l' encant á totas horas, y no estèm segurs de tornar á casa ab la perfecta integritat de nostras personas y butxacas.

*
*

Lo que passa á Barcelona, es botxornós. Bandas de vuyt y deu individus, aturan á la gent en los punts més céntrichs, sense fixarse si es de dia ó de nit y saquejan, punyal en má, als viandants.

Avuy, á las nou del dematí, en mitj del carrer Ample, plantan cara sis ó set individus á una parella de polissonts y 'n fereixen un y posan en fuga á l' altre.

Demá á las deu del dia, en un punt tant céntrich

com la Rambla de Santa Mònica entran gabinet en má al assalt del Banch d' Espanya, com si aquells cinch ó sis individuos volguessin implantar d' improvis la *repartidora* de 'ls socialistas.

Demá passat, atracan á un senyor á las vuyt del vespre en lo carrer de Trafalgar y sols lo salva sa presencia d' ánimo y 'l revolver de sis tiros que dú á la butxaca, del qual n' avía cinch trets l' un darre- ra l' altre.

Al dia següent, un agent de policia—lo *defensor* del Banch d' Espanya—es agredit al carrer de 'n *Trenta* per un grupo de quatre individus y passa las de Cain per evitar que li foradin la pell.

Al altre, cinch subjectes decentment vestits, passen á sach un cotxe del tranvia de la *Barceloneta* en mitj del dia y alleugereixen á dos passatjers—pare y filla—de sas joyas, cartera y objectes de valor.

Y com per animar lo quadro, com á complement d' aquets atachs á ma armada, que contituheixen lo verdader banditaje, poden citarse un sens fi de raterias, un llarch capítul de *reventaments* de pisos, centenars d' habitacions desamobladas sense permis de 'ls seus duenyos, que fan que 'ls vehins de Barcelona, estiguin sempre ab l' ay al cor, si temerosos de veures saquejats en mitj del carrer, temerosos també de tornar á casa y trovarse sense llit ni cadiras ahont seure.

Per pintar la audacia de la gent de l' *hampa*, basta citar no més lo saqueig de que fou teatro l' altra nit lo mercat de Sant Antoni. En un lloch solidament tancat y á las barbas de 'ls dos mossos ó serenos de la plassa, que deurian vigilar constantment, foren obertas las barracas, violentadas las reixas, forsats els sólits forrellats, reconegut tot lo recinte y aplicats tots los moderns invents y artefactes de la mecánica, al art de saquejar l' hisenda del próxim... Y, luego de tot aixó, una desaparició fantasmagórica, á tall

..... de Comendador
que 's filtra por las paredes.

¿Y qui 'n té la culpa de aquest estat de cosas?...

Segons l' *avi* Brusi, los malehits lliberals qu' ab sas perniciosas doctrinas y ab l' ayte que li están donant á *Electra*, perverteixen (¡aguantínse 'l riure!) perverteixen á certs aixalabrats, fins al punt d' atrevir-se á surtir—*flamench* en má—á aturar á la gent.

Segons altres—y aquestos ja no van tan desencaminats—la culpa de tot aixó la té 'l casament de la Primcesa d' Asturias. Per solemnisar l' enllás de la primceseta, van entreobrirse las ferradas portas de 'ls correccionals y presóns, deixant pendre 'i vol á la munió d' *aucells* engaviats qu' ara 'ns donan mal viure. Aquesta gent sense ofici ni benefici ni ganas de treballar honradament, es la que s' ha donat al altre *trevall* de *reventar* pisos y butxacas. Es alló del ditxo; *no hay mal que por bien no venga*, aplicat á la inversa. La boda de la infanta Mercé ha sigut un bè (duri molts anys) per la interessada, pero en cambi ha sigut un mal, ¡un gran mal! per sos pacífichs súbdits.

Pero, contra la opinió de uns y altres hi ha la opinió meua y de molts més ciutadans, qual opinió 's concreta dient qu' aixó que passa es efecte

centralisme. Madrid per ser la cort de las Espanyas té un cos de policia de 1,500 homes, mentres Barcelona, ab més habitants que Madrid, sols ne té a la ratlla de 200 y encara d'aquestos, si deduhim las baixas per malalts, los ordenansas y 'ls afectes al servey de la Higiene, sols ne quedan pera prestar servey uns 120. Dividint aquestos en los dos tornos de nit y dia, resulta que vigilan per la seguritat de mitj milló d'ánimas, seixanta homes escassos ó siga un home per 10,000 habitants. ¡Ara fassin lo favor de dirme si un sol home pot garantir la vida é hisenda de 10,000 semblants seus!

Y encara menos mal, si aquest home no tingués altra missió que vigilar criminals, evitar robos y estar sempre á punt de salvaguardar als 10,000 pro-

tegits que li tocan... Pero no; á lo millor, á n'aquest home li posan un garrot ó un sabre á las mans y en lloch de ferli protegir als deu mil que 'l pagan, li ordenan que 'ls hi trenqui las costellas ó 'ls hi badi 'l cap per si cridan visca aixó, ó mori alló.

Y allavors al taruguista, al reventa-pisos, al atracador s'hi afegeix l'agent de policia, per martiritzar al pobre ciudadá.

Hasta 'l dia qu'aquest 's compri un bulldog de sis nassos y l'empleyi indistintament contra uns y altres...

¡Lo qual va acostantse á passos de gegant!

RAMON BERENGUER

A TALAMO...

Un aprenent d'adroguer
vá aná á queixarse al arcalde
de las surras que, pobret,
lo séu amo li clavava.

Haventlo reconegut
lo senyor batlle á aquell cafre,

aquet contestá que 'l noy
era un farsant de cap d'ala;
ja que quan li pegava ell
(qu'eran molt raras vegadas)
se servia al darli cops
del mocadó... de mocarse.

—Alashoras, mentider,
de mal no te 'n pot fer gayre;

(li digué á n'el aprenent
mitj enfutismat l'arcalde)

—Es que ha de saber, senyor,
(replicá 'l noy ab véu alta)
que l'amo 's moca ab 'ls dits...
¿No tinch rahó de queixarme?

PEPET del CARRIL

ENTRE RASPAS

—Ola Pepeta ¿ahont diantre t'antaforas que no se 't veu el pé!

—Ay Riteta, dispensa que no t'havía conegut; pero no m'entretenguis que ja fa dugas horas que falto de casa y la senyoreta 's deu *despacientar*.

—¿Que t'has entretengut ab en *Lopas*?

—No, noya, no; ja no m'hi tracto, ja n'estich tipa d'infanteria; are 'm dedico ab en *Franandas* qu'es de caballeria d'aquells que 'n dihuen *Llancers*.

—Llancers, voldrás dir.

—Be si, pel cas es igual ¿Y tu, ab qui te las *fas*?

—¡Oh!... jo vaig pel terme serio, tinch relacions ab un pintó que si be és vritat que passa moltas temporadas en vaga, en cambi quan trevallá 's treu un jornal de... dotze ralets.

—¡Tira peixet! ¡Ja 'm pendrás per minyona quan siguis casada!

...¿Pero ja t'ho has reflexionat be, això de casarte?

—¡Prou! ja n'estich cansada de dar tabaco y *perras* als *caloyos*.. Y ja veurás, això de ser independent de las tevas accions y no dependre de ningú, fa molta set.

—¡Independent!... ¡Independent! t'ho pensas tonta; no veus que tots los homes son uns *tiranos*? ¿Que no ho saps, lo que li ha passat á la pobre *Treseta*?

—¿Aquella que servia á casa donya *Claudia*?

—La mateixa. Donchs sí, afigurat que cosa de mitj any enrera se li presentá lo *Noy fatxenda* de *Gracia* y li demaná relacions formals; y ja veurás, com qu'es un bon fadrí sabater, ella no s'ho va fer dir dugas vegadas. Tot anava com una seda... pero del casori no s'en parlava, fins qu'ella un dia 'l tantejá sobre l'asumpto y ¿sabs lo que li va respondre?

—Que 't diré jo, pobra de mil...

—Donchs, li va dir ni més ni menos lo següent:

“Mira noya, jo tinch ganas de ser home y per surtir ab la meva, tinch de provar la sort. Per lo tant, antes de casarnos vull establirme pel meu compte... y com que sé que tens un *reconot*, á la *caixa d'oros* hi pensat que ab los teus diners y l'ajuda del *Totpoderós*, podrém anar lluny”.

—¿Y ella s'hi va deixar caure?

—No va ser tant tonta... Y veyent lo *Noy fatxenda* que no 'n podia treure 'l such —com per lo vist era la seva intenció—va fer lo *sacrifici* de casarshi. Y mira, demá farà vuyt dias del casament y ja 'n fa cinch qu'están separats.

—¡Reyna santíssima! Y tot per los ditxosos interessos ¿vritat?

—Si noya; si, l'endemá de casats ell li comunicá que 'ls mobles encare 'ls devia y que per evitar un ridicul li deixés doscents *naps*; ella per no veures ab una vergonya, 's va desensenyori d'aquells diners, ab la formal promesa que servirian per pagar deutes.. ¿Los has pagat tu? Donchs lo mateix ell; 's va embutxacar las *perras* y... si t'ay vistu, no m'a cuerdu.

—¡Ay senyor! Tant que una ha de patir y anar d'escarrás per recullir una pobresa, y que vingui un poca-vergonya...

—Per aixó mateix, dona; es lo que sempre dich jo: per nosaltres no hi ha com la tropa; repartint una mica de tabaco tens tota la caballeria y l'infanteria á las tevas plantas; de xicots tants com ne vols. Que no son casadós? Buenol pero 't diverteixes y encare arreconas una poma per la set. La festa que 't toca surtir plantas 'l caloyo... y á voltarla ab los sarahuistas del “Clavé” y l’ “Universal” y ¡Viva la Pepa!

—Casi, casi, que 'm fas agafar tentacions de plantar al meu artista, porque 'm sembla que vé per los mateixos fins que 'l de la *Treseta*.

—Si dona, si; y visca la llibertat!

—Y ¡viva el ejército!

J. MALAGARRIGA.

UN ROBO ORIGINAL

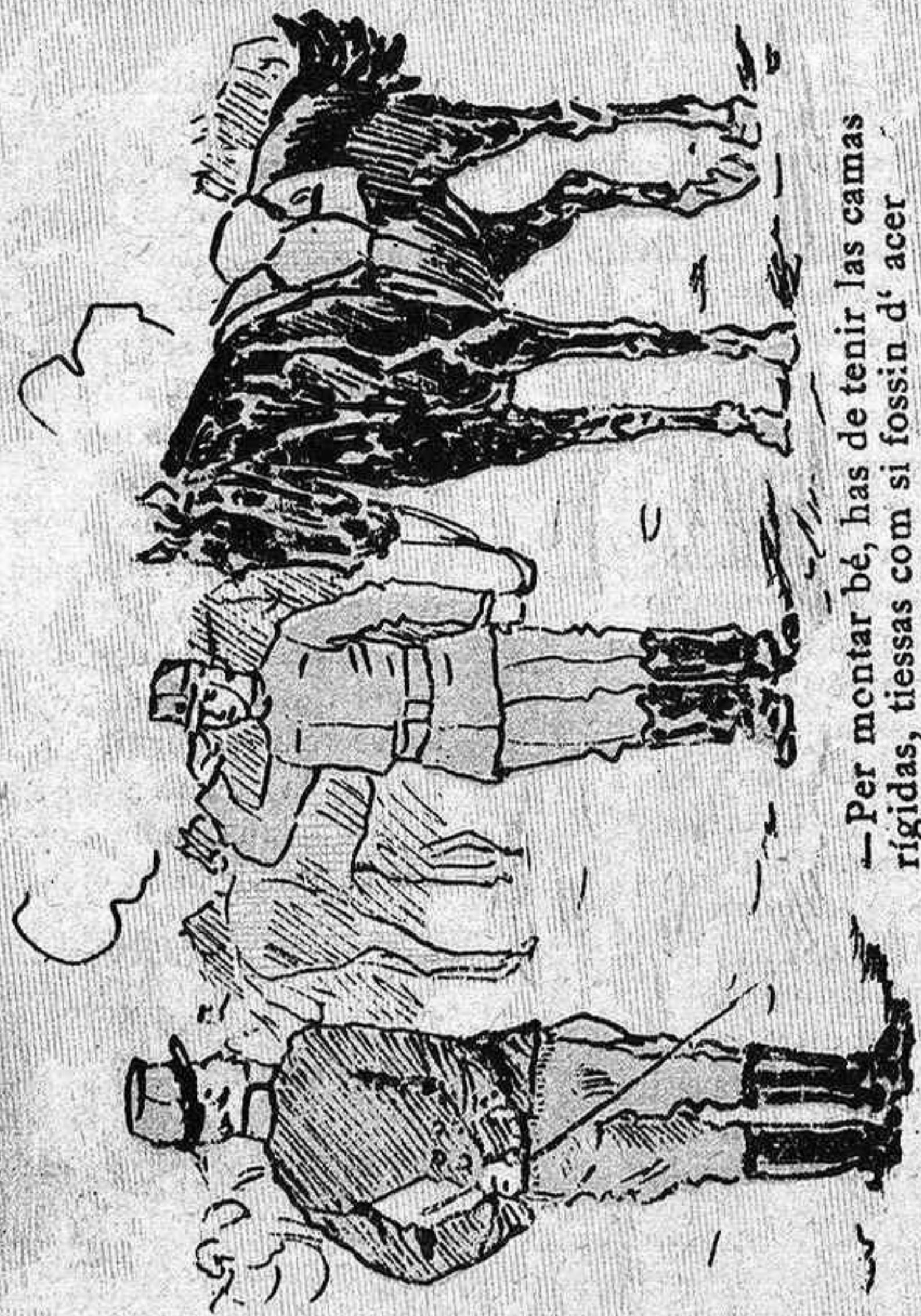

Fá pocas nits varen ser saquejadas las barracas dels venedors del Mercat de Sant Antoni ab tot y trobar-se dintre, lo corresponent personal encarregat de la vigilancia.

Y segóns fan corre malas llenguas, los lladregots van escamotejar algúns sachs de vianda, cinch gabias de virám, sis tocinos, tres cunills, un municipal y dos mossos de plassa junt ab las cadiras, tal y com varen trobarlos adormits.

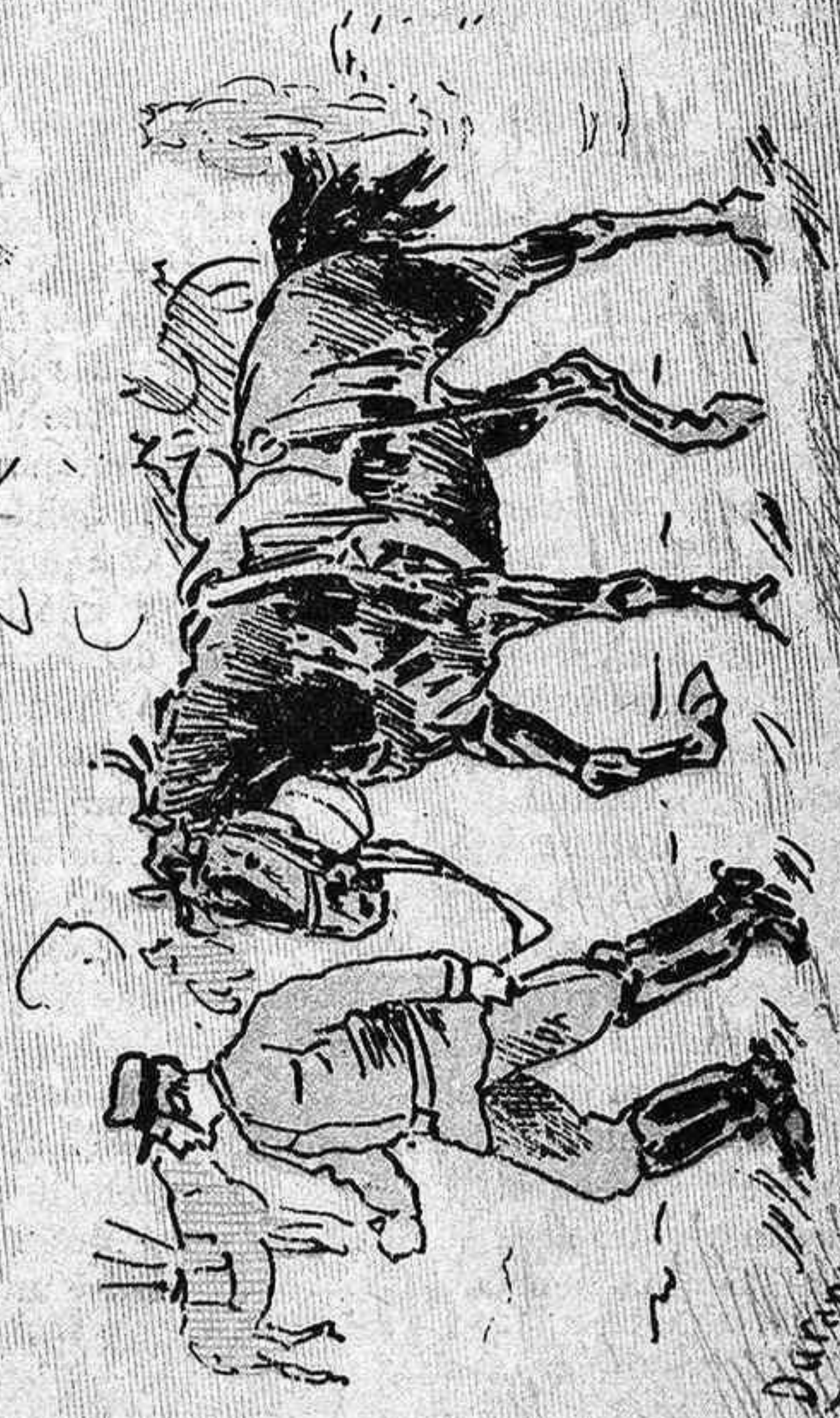
PER MONTAR Á L' ALTA ESCOLA

—Per montar bé, has de tenir las camas rígidas, tiessas com si fossin d' acer

—Y quan siguis à dalt, tiessas sempre. Apa, deu passos de frente y à montar.

—Crech que té rahó 'l tinent. Tot es caçhó de rícidés á las camas

—Y en efecte, mes tiessas ja no pot ser.

EVA AL NATURAL

Curs de *geografia* femenina

LLISSÓ I

Volguts deixebles y oyents;
La ciència de la femella
es de totes la més bella,
¡la que té més alicients!

Tot l' afany del sexe fort
dés que posa 'l pèl muixí,
es pescá en l' art femení
lo diploma de «doctor.»

Mes, ben pochs son els que logran
arrivarse á doctorar,

puig estudiant aquest art
son á mils, els que 's malogran.

Y es axioma de 'ls més vells
que, en la ciència femenina,
per cada un que la domina,
els més... hi perden cabells!

A centenars, á mils son
els qu' estudiant sense mida
han passat tota sa vida...
per tocar sols... el *violón*.

Més d' un. que 's creu talentarro
en l' art sublim de la dona,
quan ja 's cau de vell, s' adona
de que encara está en lo *Narró*.

Y més d' un que 's diu á solas,
que per ell no té parany
lo tal art, als setanta anys
passa encar... las *becerolas*!

¡Oh, la femenina ciència
es la més árdua que hi há!...
Poch val en ella estudiá,
com poch hi val la paciència.

...Pendreu l' *exemplar* millor
ó diguém lo *millor llibre*;
full per full, fibra per fibra
us el apendreu de cor.

Y quan, ab bastant pretext
us creureu autoritat,
veureu que 'l llibre estudiant
¡no estáva posat de text!

Per xó jo, que soch gat vell
en conéixer las minyonas,
—per lo mateix qu' ab las donas
hi estat un bon estornell—

Vinch, creyantme ab suficiència,
sos secrets á descubrí
y planto cátedra aquí
de la femenina ciència.

Y ab la toga de doctó
y 'l birret á lo torero,
amparantme del *puntero*
comenso la explicació;

Es inútil presumció
que intentém, amats deixebles,
volguer ficarnos á dins
de las ánimas femellas.

De desde que 'l món es món,
de dés que la mare terra
dona voltas per l' espay
com una baldufa inmensa,
es axiomátich, corrent,

—més corrent que una pesseta—
que l' ánima femení
may s' arrivará á coneixer
ab entera perfecció,
puig tot és obscur en ella
y may ningú ha conseguit
poguer subjectarla á reglas..

O en altres termes, senyors;
Aquí es inútil la ciència;
las donas per fatal lley
sempre 'ns portarán á vendre!

Aixís, donchs, ja qu' es en va
qu' entrém en la part interna
—puig que també 'n surtiríam
ab las mans sota l' aixella,
sense apendre res de nou,
¡sense un trist borrall de ciència!—
limitemnos á estudiar
lo físich, la part externa
d' aquest cos que forjá Deu
d' una llonsa escadussera
del home, per condemnarlo
á sé un *llonsa* en totes épocas
y á tenir sempre la dona
demunt las sevas costellas.

Lo físich, deixebles meus,
es lo qu' aquí 'ns interessa
y d' ell vos prometo dar
una descripció complerta
desde la planta del peu
fins dalt de la coroneta,
desde un pol al altre pol...
¡sens deixarme res per perdre!

Mes, l' estudi fóra en va
sense un método ó be regla

que 'l fassi més comprensiu
á vostras inteligencias
y li dongui al mateix temps
tot l' aspecte de una ciència.

Aixís, donchs, vos faig saber
estimadíssims deixebles,
que per estudiar la dona
exteriorment, á mí 'm sembla
qu' es lo método millor
lo geográfich; com la Terra.

Si senyors; la dona té
igual que 'l nostre planeta
dos *hemisferis*, té *caps*,
montanyas y cordilleras,
té *canals, esirets y rius*,
planurias, istmes y estepas,
y *continents y regions*
y *repúblicas y regnes*
y en certs cassos té *habitants*,
fauna y flora, etcétra, etcétra,
que la fan guardar molts punts
de contacte ab lo planeta.

Una objecció ara 'm faréu
sens dupte, estimats deixebles,
y es que l' estudi geográfich
de la nostra mare Terra,
s' aprén ab cartas murals
ó *mapas*... ¡Vritat molt certa!

Mes, ja tinch lo cas previst:
Una hermosa senyoreta
de divuyt anys, s' ha posat
avuy á las ordres mevas,
y duta per son amor
á la cultura, se 'ns presta
per fer de *mapa*... de carn
desde la llissó vinenta,
mostrantse'ns al descubert
—per ilustrar als deixebles—
sense vels inoportuns,
de dalt la tarima aquesta...

¡Un aplauso, amats oyents,
á eixa mártir de la ciència!

Lo catedrátich
M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

A FIRA DE BENS

Qui no ha vist may la animació que hi ha pel dia del divendres sant en la carretera de Collblanch, no ha vist may res.

Tots los demás dias del any no hi acudeixen allí més que 'ls que tenen ganas de comprar pá, vi y oli barato; pero ve 'l dia del divendres sant al dematí y aquella carretera sembla un encant de joves y de noyas.

Més qu' una fira de bens, sembla alló una fira d' *ambos sexes*.

A las mamás de las apreciables nenas del sigle vint, no las preocupa ni la qüestió obrera, ni la qüestió clerical, ni la qüestió del gas, ni cap altra qüestió que no siga la de *colocar* als seus àngels de Deu, als trossos del seu cor y de las sevas entranys.

Vingui ó no vingui á pé, ellas á empentas ó á rodolons s' internan per tot arreu allá ahont hi ha mascles y fan lo paper d' ensopit ó fan l' article, segons las hi convé.

Las mamás d' avuy dia son lo que 'ls nostres governants, embusteras á desdir, trapissondas per demés. Segueixen lo sistema d' "embolica que fá fort"

Son reduhit criteri obeheix sols á un plan: al de poguer casar las sevas noyas; si nó bé, malament.

Ellas podrán deixarse engatussar per lo forner, pe 'l taberner, pe 'l carnicer; podrán no coneixe 'ls pesos ni las medidas; estarán en l' a, b, c, de lo qu' es moral, bonas costums, economía doméstica; mes lo qu' es de *gurlar*, de pendre 'l pols dels homes, coneixe 'ls la part flaca, férloshi veure lo blanch negre y vice-versa, y sapiguérloshi endossar com qui endossa una lletra los *morts* qu' á casa seva tenen, d' aixó si que 'n saben.

Preguntin'ho sino á la Catarina, mare de tres tipos pintorescos que 'ls dihen las «Talls-talls», tres mobles inútils qu' anys ha que van de Herodes á Pilat, ó siga de l' iglesia al ball, del ball al teatro, del teatro als cafés cantants y d' aquets á la plassa de toros.

Pero es alló que diu ella: A forsa de perfidia 's pescan los homes.—Ja ho veu—me deya á mi 'l dissapte ¡Vosté que feya tants escarafalls de las meas nenas! Ja 'n tinch dugas de promesas. Y qu' han tingut molt bona sort, gracias á Deu.

—¿Ah, sí? Me 'n alegro—vaig contestarli ab sorna.

Es cosa de riure, pero es vritat Las «Talls-talls» gran y mitjana, tenen relacions formals ab l' hereu Rostoll y l' hereu Cuscunillas, dos fills de casas bonas y dos ensas de primera al mateix temps.

Veus'ho aqui com va ser tot aixó del prometatje. La mateixa Catarina m' ho va explicar, ab la condició de que li guardés lo secret.

Als hereus Rostoll y Cuscunillas, temps ha qu' ella los hi havia pres la filiació. Ballavan ab las noyas, s' agregaban ab ellas quan anavan á passeig, las hi feyan l' *aleta*, en una paraula.

La mare de las «Talls-talls» coneixia qu' eran un poch tímids, y ella mateixa 'ls hi proporcionava ocasions, fent lo distret, pera que poguessin expressar ab llibertat sos sentiments. Ella estava al tanto de tot lo que passava entre ells y las sevas filletas,

que la més petita ja té 'ls anys de Cristo. Sabia qu' ells s' havian mitj-mitj declarat y esperava una ocasió oportuna pera poguer endilgarlos una de las sevas filipicas á fi de que 's declaressin del tot per exclamar ella ab desahogo.—¡Quin pés m' hi tret de sobre!

Ja sabia ella que 'ls dos hereus no faltarian á la fira de Col blanch y la Catarina també hi va compareixe ab los seus tres pimpollos.

—¡Hola Lluiset! ¡Deu lo quart, Pericol! També han vingut aquí avuy? Nenas .. apa saludeu als *daixós*... Lo qu' es aquest any están molt cars los bens. No s' hi pot posar preu. ¿Vritat noyas? D' un be, petit, petit ne volen tretze ó catorze pessetas. Lo qu' es jo, no estich pera gastar tant. Y aixó qu' á casa, no es pera alabarme, pero som de 'ls menestrals que podém ferho una mica ¡com no tenim gastos superfluos! ¿Oy, nenas?

—Oy, mama.

—Qui no poden ferho y no obstant ho fan, son aquestas qu' ara passen, las .. Catúfols. ¡Quanta ostentació! ¡quanta fanfària! Y 'ls vestits que portan, encare 'ls dehuen á la modista. Las meas nenas si van mudadas, al menos no dehuen res á ningú. Tot sort dels seus dits. A ratos perduts ellas s' ho fan tot.

L' hereu Rostoll y l' hereu Cuscunillas, al sentir aixó feyan un ulls com unas taronjas.

—Las meas fillas—continuava la mare de las «Talls-talls», podrán no tenir dot, pero creguin que ja 'l portan á sobre. ¡La trassa que totas tenen! Ellas saben planxar, brodar, cusir, cuynar, fregar rajolas si convé. Tot, tot, l' única cosa que no se saben fer son las sabatas... ¿Oy, noyas?

—Si, sí; te rahó la mama. Hasta las cotillas ens fem.

—¡Vegin si 'n trobaran gayres de nenas com las meas! Es lo que jo dich. A las meas fillas, l' home que 's casi ab ellas no més las haurá de mantenir, y 'm sembla qu' ab lo que totas saben fer, ja se las guanyarán be prou las garrofas. Y créguin que de las meas fillas no n' hi ha cap de farta. Apenas menjan, ho poden ben creure. Al revés d' aquellas que están al costat de casa, aquellas noyas tant enfabadas que 'ls hi dihen las Bledas. Deu nos en *deslliuri*. Son fartas, gandulas, llamineras...

Y aixis, per aquest istil, prosseguí la Catarina, dali que dali, enaltint als seus tres pimpollos que no serveixen absolutament per res, y deixant com un drap d' aixugá la paella, á totas las demás que passavan ó que s' estavan quietas á casa seva, sense anar á la cassa del home com ho fan moltas mares y fillas com las «Tall-talls».

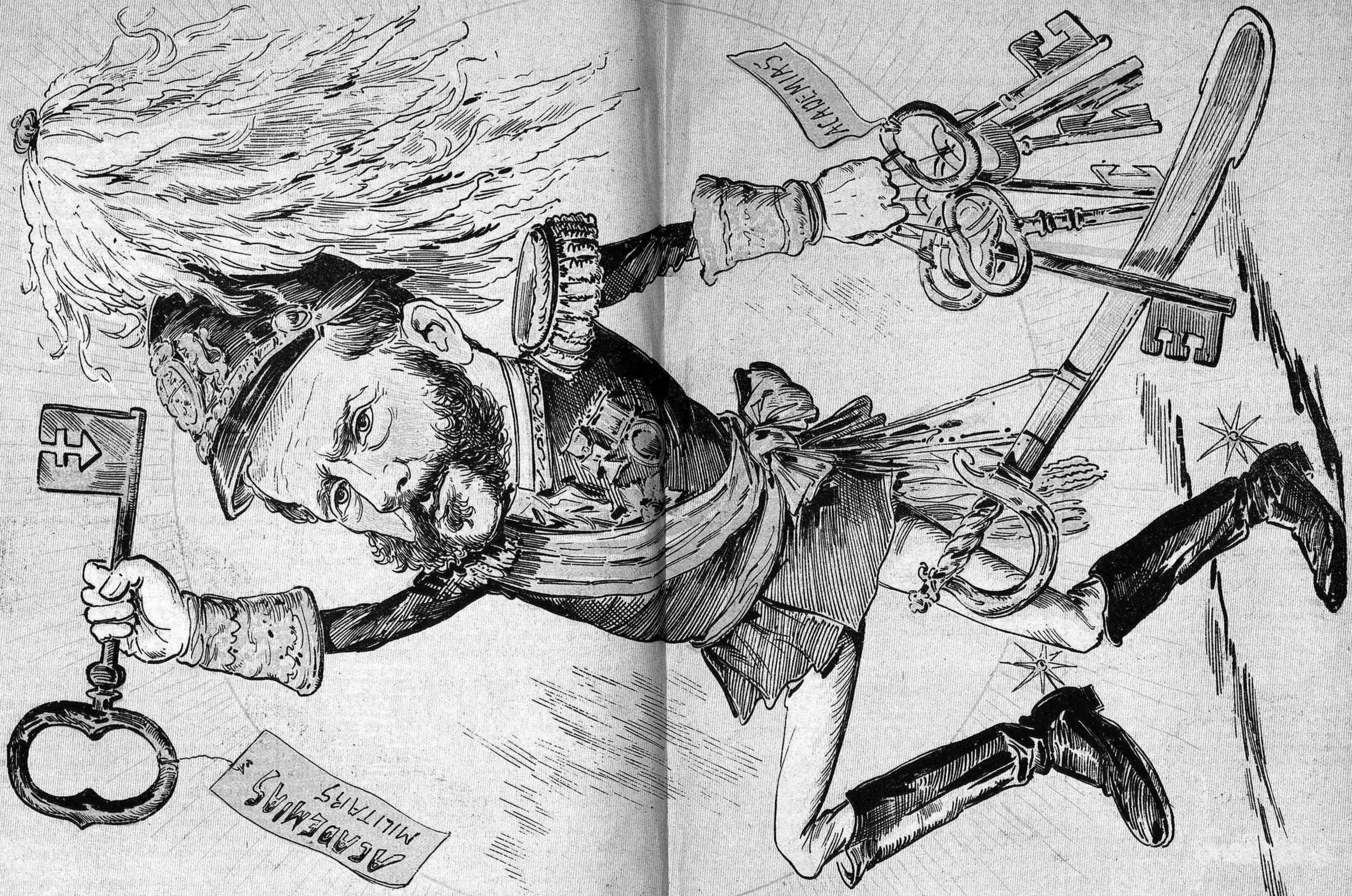
Ellas, en tot lo qu' ella deya ¿oy noyas? donavan son assentiment, y aquell parell de neulas que tot lo que 'ls sobra de diners los hi falta de criteri, l' escoltavan embabiecats y cayéntloshi la baba de satisfacció.

Resultat de la desvergonyida narració de la mare de las «Talls-tall»; que las noyas varen quedar promesas aquell mateix dia y que si Deu vol, se casarán prompte.

¡D' aixó sí que se 'n pot dir «anar á fira de bens»!

FRANCISCO SISA.

Lo ministre de la Guerra
s'ha guanyat grans simpatias
y ha tancat las Academias
per lograr economias.

TEATROS

LICEO

Durant la passada setmana, la Sra. Reiter 'ns ha posat obras diferents cada dia, que per ser del domini de totes las companyias estrangeras que 'ns han visitat, son conegudas de nosaltres hasta la sacietat.

Entre las obras que més ha brillat lo talent de dita artista, cal mencionar á *Francillon*. *La Signora delle Camelie* é *Il Padrone delle ferriere*, fent gala en totes ellas de sa espontaneitat de dicció, pero abusant casi sempre de pretendrer imposarse ab sas estudiadas posas, que logra descolorir la realitat en los personatjes que interpreta.

En la tan manosejada obra de Dumas *La Signora delle Camelie* n' abusá d' un modo extraordinari, perjudicantla en gran manera y logrant sols entussiasmar en las escenas que la passió domina á la protagonista. En aquestos moments de inspiració momentánea, hi estigué colosal.

Lo conjunt de la companyia que porta la Sra. Reiter, es solament regular, ja que sols se distingeixen la Sra. Carloni Talli y lo Sr. Carini.

Se diu entre los concurrents que la Direcció del teatro ha aixecat la prohibició que tenia imposada á *Zozo*, obra que segons noticias la Sra. Reiter interpreta magistralment. Celebraríam resultés certa la noticia pera tenir ocasió d' aplaudirla ab verdader entussiasme.

ROMEA

Res de nou, ja que *La perruca de la sogra* que 's posá dimars, era coneguda per haberse estrenat ab regular éxit en lo teatro Principal, dos anys enrera.

Lo drama *Llicencia ciosa* de Soler de las Casas ó Pittarra, fill, com deyan los cartells, ja s' ha retirat sense arribar al estreno.

Vaja que 'n aquesta casa, 's tracta als autors ab verdader carinyo.

Pera demá está anunciat l' estreno de *Cartas que no lligan*, de nostre amic la reputat autor dramátich Sr. Reig y Fiol.

Celebrarém que obtingui l' éxit que tan distingit escriptor se fá mereixedor.

NOVETATS

Dimars passat, s' estrená un juguete titulat *La primera..... el rey perdona*, que sigué molt aplaudida per las escenas cómicas que té y sent al final cridat son autor, que ho resultá ser lo Sr. Fuentes (fill) qui no volgué presentarse, sens dupte per modestia, ja que tingué la deguda *idem*, d' anunciar que dita obra era inspirada en una de francesa y.... verdaderament los *quid-pro quos* que hi ha, se vejerén palpablement que tenian per pare á algun Labiche, *pongo por caso*.

Pera dissapte próxim, está anunciat *Riu avall*, nou drama del reputat autor dramátich Sr. Rovira y Serra, y que n' esperém un verdader exit, tan per la tendencia de la obra com per la grandiositat en son desarrollo.

TIVOLI

Gloriosa campanya vé fent la *troupe* que dirigeixen los Srs. Talavera y Valls, ja que casi á diari se registren estrenos.

Avuy nos toca donar compte de *La Senserrá*, lletra dels Srs. Bernat y Santoncha ab música del mestre Bellver.

La Senserrá qual assumpto está tret de la coneguda novela de Blasco Ibañez *La cencerada*, es un bonich quadro popular, ple de color y desarrollat ab verdadera maestria, sent sos tipus dibuxats del natural.

La música que la acompanya es molt digne de la obra, sent ademés molt característica.

Sobresurten un quinteto cómic (que totes las nits logra la repetició) lo ballable de las cintas y lo concertant final que está comensat per una copla de sabor popular.

A *La Senserrá*, ha seguit *Les dos roses*, comedieta inspirada en la del Sr. Capdevila *Per massa bò* (aixís ho digué l' autor ó arreglador al final) pero que podia haber dit, traduhida també de *Ya somos tres*, *La llave de la gaveta*, y d' algun juguete francés, que es sens dupte lo verdader pare de la criatura.

Lo Sr. Ferrando actor de la companyia y autor de *Les dos roses*, ha escrit una xispejant comedia sent sa labor, molt aplaudida y mereixent també un aplauso sos companys d' art, per lo acertats que estigue en.

Dimars últim s' estrená *Las carceleras*, obra que resulta de pretensions y que sigué molt aplaudida, més per las escenas efectistas que per la realitat del assumpto, ja que sas escenas y argument entran de plá en lo género melodramátich, no estranyant per lo tant, sigui del complert gust dels morenos.

Los carceleras, qual titol no trobém prou justificat, te ademés en son favor algún quadro de escenas andalussas molt ben escrites y hasta oportunament presentat.

La música que l' acompanya, també es molt efectista, y en ella s' hi observan reminiscencias de *Bohème*. *La Dolores* etc. etc. Ab tot, lo mtre. Peydró autor de la música, resulta un bon espigolayre.

Al final, foren cridats los autors que ho son de la lletra, lo Sr. Flores y de la música, lo mtre. avants nomenat Sr. Peydró.

La execució molt acertada, sobresurtint'hi los senyors Talavera y Capsir; los demás artistas los acompanyaren ab discreció.

Pera la presentació deguda, lo escenógrafo Sr. Alós hi ha pintat lo decorat, que en lo teló del segon quadro observarem una complerta similitut ab un que pintá lo Sr. Urgellés pera *La cara de Dios*. Tal volta abdós artistas l' han plagiat d' altre puesto... puig tanta semblansa ab originalitat no es possible...

CATALUNYA (E'dorado)

Vist lo favorable éxit que ha alcansat la *troupe* voladora de Mme. Mary Krauss, la empresa la ha recontractada, habent estrenat en la nova série, un ballet titulat *El talisman de la reina de las silfides* que resultá molt més que 'l ball anterior y sas evolucions agradaren extraordinariament.

En ensaig *La tia Cirila*, sarsuela que ja habia estat en ensaig en l' altre teatro competidor y que per art de *birti-birloque* ha mudat de casa.

GRAN-VIA

S' ha estrenat *Comediantes y Toreros ó la Vicaria*, obra que ja coneixiam sense música y que are ni ha millorat ni ha perdut. Está molt ben escrita y... res més. Tota la acció de la obra está sacrificada per lo final, que ab molta exactitut reproduceix lo conegut quadro del immortal Fortuny del mateix titol.

Dimars ab la sarsuela *El barbero de Sevilla*, debutá la tiple Sta. Arrieta que obtingué extraordinari éxit y per sas notables qualitats artísticas, pogueren apreciarse en dita obra bellas que habian pasat desaperebudas vejentse obligada pera acallar lo aplauso unánim del públich, á repetir algunas de las inspiradas pessas que hi compongué lo mestre Gimenez.

La Sta. Arrieta, es una adquisició important, que farà arrodonar lo ja notable quadro de la casa.

Pera avuy está anunciat lo debut de la característica Sra. Diaz, que ha vingut á substituir á la Sra. Garcia, á causa del contracte que li ha surtir pera America.

La *reprisse* de *A paises desconocidos*, está anunciada pera dissapte próxim.

També está anunciat lo benefici del director senyor Ventura de la Vega y una serie de funcions per lo bufo Sr. Ruiz, que avants de anarsen á America, vol despedirse de nostre públich.

UN CÓMICH RETIRAT.

LA TOMASA
 POT-POURRI

Es professora d' esgrima
 d' una rara habilitat....
 Diu que per tirarse á fondo
 es una especialitat.

Dos turistas inglesos que venen á
 Barcelona per veure si es cert lo
 de 'ls atracos en plé dia.

Un viudo qu' als dematins
 corre 'l Parque, ab segons fins.

Las rosas de primavera
 ja concorren á soirées

y als vells 'ls hi cau la baba
 com bons amants del filet.

TOT PASSA

(PARODIA)

Passan las horas de la nit depressa
passan els dias més depressa encar,
passa l' hivern ab son alé qu' ens-glassa,
passa l' stiu, l' hivern torna á passar,
passa lluny la tempesta quan acaba
de llensar per la terra, trons y llamps
y passa l' aureneta la mar ampla
son niu quan torn, á fer en nostres camps;
passan las naus los perillosos passos,
las onas blavas de la mar tallant
y aixis com una bola qu' es la terra,
en la escena del mon tot va passant...
Pro una pesseta falsa que van dar-me,
¡de cap manera la puch fer passar!

ALBERTET DE VILAFRANCA.

Al Arcalde

Senyó Amat y Sormaní;
l' hi prego un moment audiencia;
no 's eregui que ma presencia
resulti inútil aqui,
puig té alguna trascendencia
tot lo que l' hi vinch á di.
Ja que tothom enrahona
mal de l' urbanisació,
pel bon nom de Barcelona
me sembla que, lo milló
sens passá dia ni estona,
es... (no ocuparse d' aixó)
Está molt abandonat
lo servey municipal
essent de necessitat,
un cambi molt radical...
Per lo tant, crech senyó Amat
que... (segueixi tot igual.)
Acostantse la caló
vosté sab que cada cloaca
despedeix molt mala oló...
¡fora mans de la butxaca!
una determinació
y... (aná á buscar la petacá.)
Las reformas interiors
també tenen importancia,
y crech que per ferse honors,
en atenció á la vagancia
de tots sos antecessors,
deu... no passarne gens d' ansia.
Es precis que s' amohini,
que prengui 'l cárrech ab fé,
hi han altras cosas... barrini
que buscant, trovará 'l qué
y un cop aixi determini...
(ó no determini ré.)
Així 'l poble quedará
admirat de sa energia,
y si tot quant l' hi dich fá,
l' hi escriuré una poesia
que té de immortalisá
sos *trevalls* en l' Arcaldia.
Un cóp estigui acabada
la copiaré, senyó Amat,
en un llensol de bugada,
que clavaré d' amagat
al bell mitj de la fatxada
de Casa de la Ciutat.

BALTASAR FARCOSA.

Campanadas

Diumenje á la nit, en lo Patronat Obrer de Sant Joseph,
los clericals van despatxarse al seu gust.

Aquells simpátichs obrers (de boquilla), imitant als tre-
valladors de vritat, ab la escusa de festejar á Sant Joseph
feren servirlo de cobertora (es un sant que ja hi está acos-
tumat) per celebrar un verdader meeting contra 'l libe-
ralisme y bramar contra la llibertat.

Els poch obrers de vritat que hi assistiren, ho feren co-
hibits pe 'ls seus amos (y aixó que la lley pena com un de-
licte la coacció) y vulgas que no, tingueren de prestarse
á servir de comparsas als altres *obrers* que monopolisan
la junta y que son los acólits de 'ls Comillas, Güells, Sa-
trústeguis y demás faramalla pluto-católica.

Al final, tingueren l' honor de que un *bitze* 'ls hi enjegués
la *manguera* de la seva elocuencia.

Lo que no se sab, es que logressin un ral més de jornal,
ní una hora menos d' esclavitut, en la miserable vida qu'
arrossegan.

Y... *obras son amores, que no buenas razones.*

Llegeixo;

«El senyor Amat ha suspés d' empleo y sou á un empleat
de la comissió d' Ensanxe de l' Ajuntament, per reinci-
dir en faltas comesas».

No cal dir que trobém laudable en alt grau la conducta
del Arcalde, si realment lo *xupóptero* havia faltat y era la
segona vegada que se 'l trobava en falta.

Y la trobém laudable, perquè ja es hora de que las *san-
goneras* que Barcelona cria, 's fassin cárrech d' una vegada,
de qu' es necessari treballar y guanyarse honradament lo
sou que la ciutat paga.

Fins ara, alló ha sigut Xauxa; tothom ha fet lo que li ha
donat la gana y hora es ja de que 'ls empleats reconeguin
que si se 'ls hi té assignada una nómina, es per algo més
que per firmar lo rebut mensual.

S' han de convencer aquets senyors, de que qui paga,
mana y qui té 'l *deixonsás* llogat, no séu com vol.

¡Ja no podem patir els espanyols!

Ara á última hora s' ha descubert qu' á Galicia hi ha
minas d' or, que diu que fan la pols á las del Transvaal
¡Malo!... Minas d' or, vol dir inglesos en porta.

Y en efecte després de la primera noticia vé una amplia-
ció dient que las minas perteneixen á un súbdit ingles.

Si lo de las minas 's confirma, dintre poch temps Galicia
será inglesa.

O sino al temps!

Sembla qu' ara 'ls individuos de la guardia municipal s'
han donat á seguir la moda de desferse del número que
portan al coll de l' uniforme, quan desempenyan algún ac-
te que no s' ajusta massa á la legalitat.

Aixó va fer l' altre dia un *Quimenas* que autorisá ab sa
presencia lo llansament de 'ls mobles d' una pobra viuda
ab cinch fills menors, un d' ells gravement malalt.

També adoptáren igual procediment tres *Xanxas* que 's
presentaren dias enrera en una redacció, molestats per un
suelto, y ab los fins que son de suposar. De modo que quan
un *Gutierras* vagi pel carrer sense 'l número al coll de la
levita, es de sospitar que 'n porta alguna de cap.

Y en tal cas 'ls aconsello que apretin á corre! .. ¡Tenen
algun *Gallardo* en perspectiva, algun guardia hidrófobo
del qu' es precis fugirne com del dimoni.

L' article de 'n Mañé del diumenje, es de 'ls que s' hi pot sucra pa. Atribuheix l' actual agitació anticlerical á la masoneria, aixis com havia atribuït avans als masóns la pèrdua de las colonias.

En la dominical de referencia, entona un himne entusiasta en gloria y llahor de las ordres religiosas, y pinta als frares com uns colominets sense fel y á las monjetas com uns angels de carn y ossos.

Lo més xocant, es que á pesar del mal éxit de sa eterna cansó sempre repeteix la mateixa; la masoneria y torna ab la masoneria.

El dia menos pensat 'ns surt en Mañé ab lo descubri ment de que s' ha trobat un masó á la sopa.

¿Y aquest home, passa per un de 'ls millors talents, per l' orácul de la burgesia?...

Ell qu' es un sant varó, que no surt may de casa, que tan sols s' fa ab gent de la seva calanya, per tot troba masóns. Jo, en cambi, que visch per tot arreu, que 'm faig ab tot'hom, que fico 'l nas per tot, no hi vist may un masó ni per un remey, y son per mi més raras que l' ictiosauro d' avans del Diluvi.

¡Farsant!

✱

En la corrida de novillos que s' doná diumenje passat en la plassa de toros antiga de la Barceloneta, se lográ un plé fenomenal y quedaren bastant defraudadas las esperansas del públich vers l' s lidiadors, ja que aq estos se veje palpablement que tenian lo sant del revés, haventse demostrat un sens fi de vegadas que la Providencia los amparava.

Las simpatias que en anteriors novilladas s' habian captat los matadors, *Camisero*, *Chufero* y *Moni* quedaren del tot amortiguadas, si be en honor á la vritat lo bestia fugia y era recelós, aixis com també lo tempestuós vent que 'ls privá en gran part de lluhirse.

S' fa necessaria una revenja honrosa.

✱

Tres individuos de la policia judicial entraren l' altre dia en una taberna de la plassa del Padró y després d' aixecar el colze fins que 'l cor 'ls digué prou (que devia ser hasta que 'l gat estigué ben fermat,) pretengueren esquitllarse discretament sense pagar.

Pero 'l taberner no s' hi conformá ab la pretensio de 'ls ex-subordinats de 'n Portas y vulgas que no, exigí que li abonessin l' import de lo begut.

¿Pagar has dit? Los de la policia judicial avans de pagar preferiren anar al quartelillo.

D' aqui endevant ojo alerta!
industrials y botiguers;
no serviú als ex de 'n Portas
ó be hi perdreu 'ls diners.

✱

La escena á Berlin:

En una casa aristocrática, la policia sorprengué en escandalosa orgia á una porció de mascles y femellas de la millor societat berlina.

Alli 'ls honorables duchs y los espirituals comtesas de la aristocracia alemana, mataban lo temps fent quadros naturalistas y reverdint los llores de las bacanalas romanas.

Y luego que surti l' avi de la premsa barcelonina dient nos que la brutalitat y 'l naturalisme son propis de las classes desheretadas.

Y, advertiteixis qu' á tot arreu l' aristocracia fa igual, unicament que ó no se sab ó s' amaga millor.

✱

Llegeixo en un periódich francés lo *quid occultum* de la reunió de barcos francesos, italians y espanyols á Tolon.

Segons sembla, hi ha un acort entre Fransa, Italia, Espanya é Inglaterra respecte al Marroch y costa d' Africa. Italia s' quedarà ab Tripoli, Inglaterra ab Tanger y Fransa ab tot lo restant de Marruecos...

¿Y Espanya dirán vostés?

Espanya ja está acordat que... escupirá ó s' escurará las dents, tot observant com 'ls altres menjan.

¿Y quina ventatja 'ns resulta d' aquest acort? insistirán vostés.

Donchs, que 'ns respectin la vida per ara. Las nacions s' havian de menjar Espanya ó Marruecos y hem conseguit treurens la tamborinada del damunt.

Més tart, quan las nacions tinguin més gana, ja 'n parlarém.

✱

Segons l' últim cens de nostra ciutat la població de Barcelona es de 253,286 homes y 280,023 donas ó siga un total de 533,309 abitans. Barcelona es donchs la ciutat mes important d' Espanya; té uns 29,000 abitans més que Madrit.

Es ademés la segona capital llatina d' Europa, puig sols hi ha Paris que la superi; Roma, Milán, Napols, Lyon, Marsella, Lisboa, Turin, Palermo y Génova li van molt al darrera.

Lo que 'm xoca mes á mi de 'ls números del cens, es la diferencia entre mascles y femellas. Resulta que á Barcelona li ha un excés de 26,737 donas que no tenen ni poden tenir legalment colocació; quedan escadusseras. Resulta donchs, que á cada barceloni li toca una dona y una décima.

¡A la ratlla de 27,000 donas sobreras; ¡caballers, quin serrallo per un home sol!

Pero ¿ahont s' haurán ficat aquestas 27,000 femellas qu' á mi no me n' ha tocat ni mitja?

✱

M. Riusech, redactor-jefe de *La Tomasa*, ofereix á sos amichs y coneguts que no hagin rebut lo corresponent avis, y á tots los lectors en general, son nou domicili, Aragó — 454 — Entressuelo, porta 4.^a

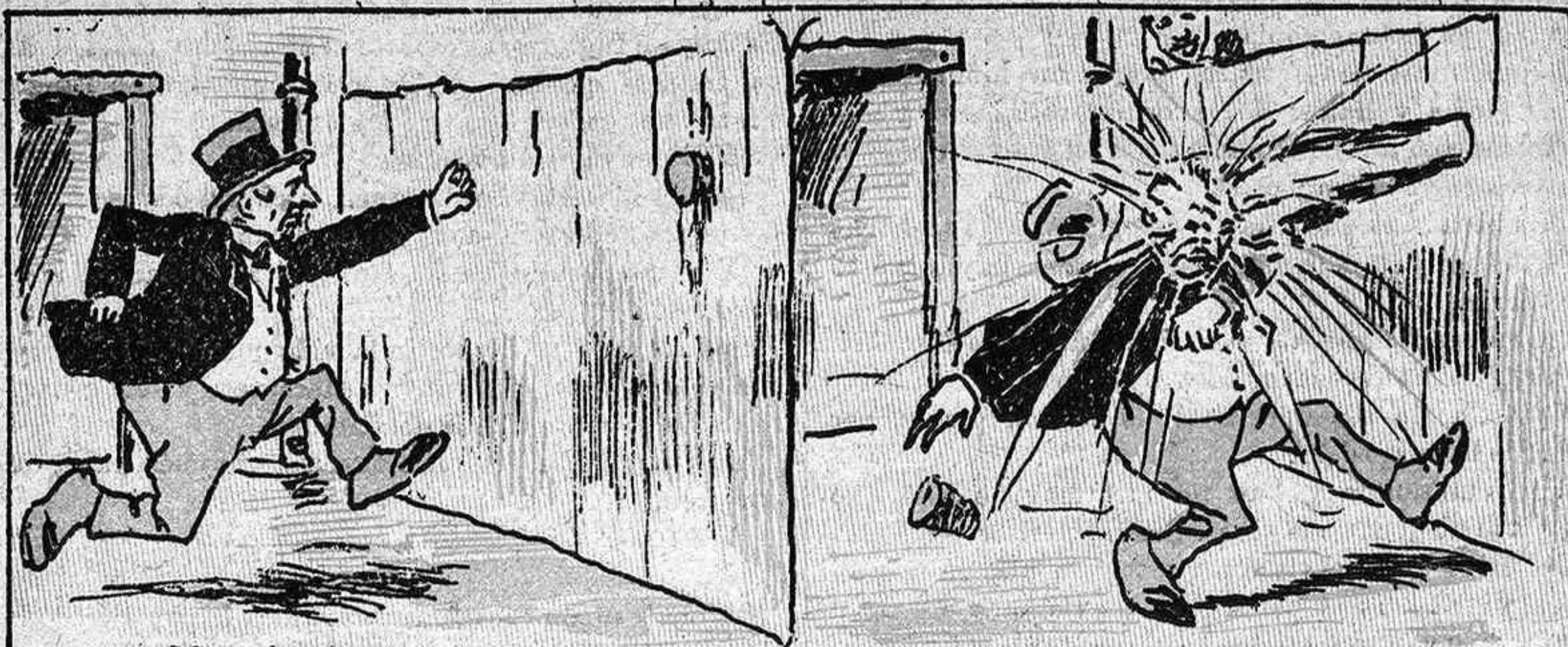
CORRESPONDENCIA

Joan Tomás y Biscamps. Ho accepto ab gust. Gracias.—*Baltasar Farcosa*. Va «La visita». Respecte á l' altre treball, hauria de repetir lo corretgit, puig ja l' havia esgarriat.—*R. Homedes Mundo*. Sento dirli que no 'm van. Si la forma del quento fos més rodona, li publicaria, pero tal com está es impossible. S' hauria de fer de cap y de nou. Y, ho sento, perque la constancia de vosté m' agrada.—*Joan Barrera*. La noticia que m' envia li agraeixo y celebraré que en lo successiu me vagi enterant de la qüestió. No importa que fassi mala lletra, puig las observacions de vosté, com las de tots 'ls lectors encará que no escriguin correctament, serán sempre atesas y rebudas ab gratitut.—*Rafel de Casanova*. French nota de la idea y la estudiaré. Gracias pe 'ls seus avisos y consells. Si alguna altra cosa se li acut pera 'l be de LA TOMASA, abóquila sens reparo.—*Lluçia Giracamisas*. No m' acaba de xocar.—*Lord Cetrilleras*. Idem de lienzo.

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

LA TOMASA
EL OJO DEL AMO...

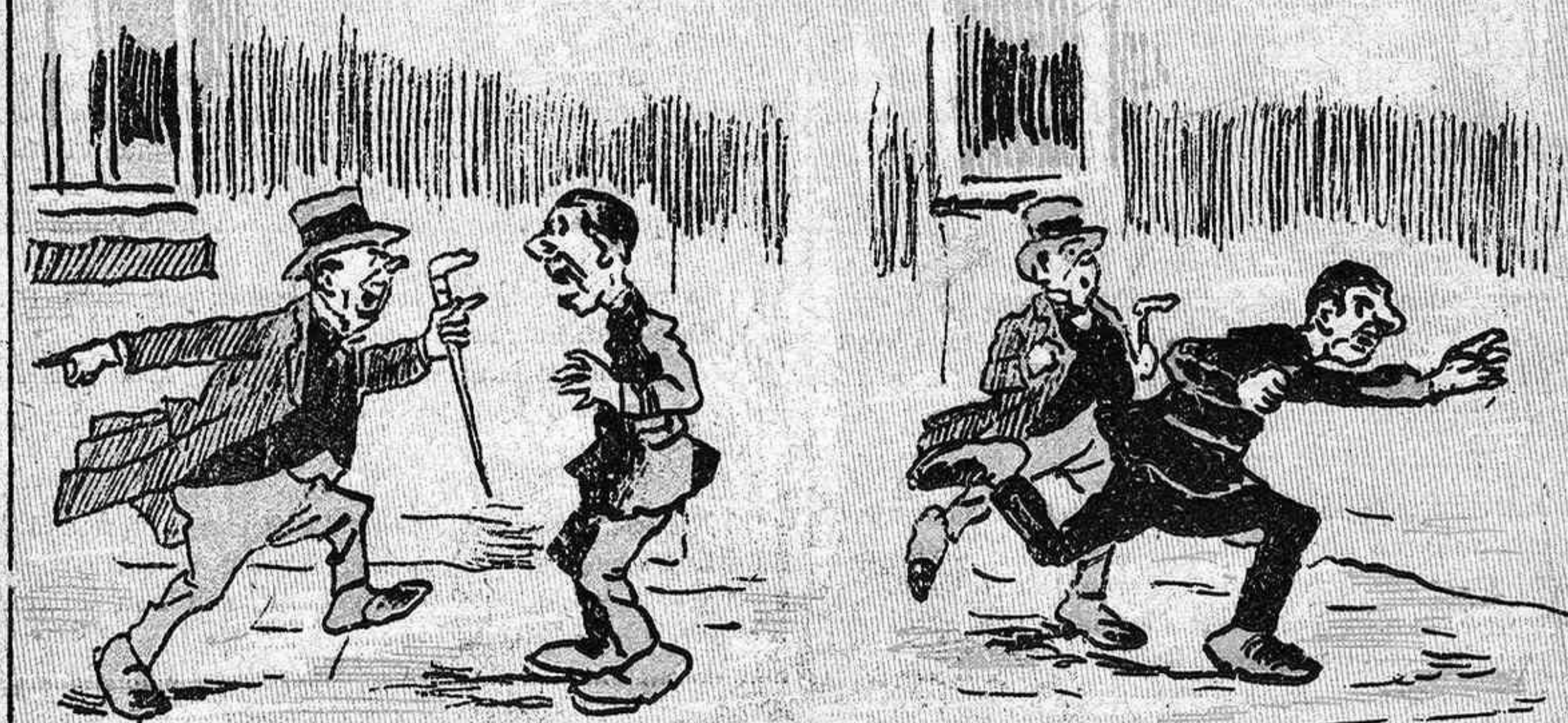

Me volen posá á morí!...
¿Qui haurá clavat aixó aquí?

¡Mil redimonis; ja ho veig!...
¡era lo tap del safreig!

UNA BROMA PESADA

ALEC CLADE
1701

—Joan ¿Voléu fer una obra de caritat?...
Acaban d' enterrar una criatura viva en
aquella obra d' allá baix.

—Es á sota d' un pilot de sorral
¡Corrent encara hi serém á temps

—¡Fora assassino!.... Mata criaturas!

Y mientras en Joan ensorra mans y cara
en la pila de cals, cubierta d' arena, l' al-
tre á fora s' está trencant de riure.